

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

Затверджую

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

Василь Мартинюк
Василь МАРТИНЮК

серпень 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ»

Освітньо-кваліфікаційний рівень - фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 071 Облік і оподаткування

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Циклова комісія суспільних та психологічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Всього годин	Екзамен / залік
Денна	3	5	30	30	4	26	90	Залік

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена : викладачами Лукашук-Федик С.В., Цаволик Г.П.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії суспільних та психологічних дисциплін, протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

Голова циклової комісії

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end.

Галина ДУРДАС

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

Затверджую

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

_____ Василь МАРТИНЮК

« _____ » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ»

Освітньо-кваліфікаційний рівень - фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 071 Облік і оподаткування

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Циклова комісія суспільних та психологічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Всього годин	Екзамен / залік
Денна	3	5	30	30	4	26	90	Залік

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена : викладачами Лукашук-Федик С.В., Цаволик Г.П.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії суспільних та психологічних дисциплін, протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

Голова циклової комісії

_____ Галина ДУРДАС

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

" Безпека життєдіяльності та охорона праці "

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Змістових модулів – 2	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	вибіркова
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Безпека життєдіяльності за умови мирного часу та за умови надзвичайних ситуацій»	Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування» Освітньо-професійний ступінь: Фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки: 3-й
		Семестр: 5-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції: 30 год. (III курс)
		Практичні, семінарські: 30 год. (III курс)
		Самостійна робота: 26 год. (III курс)
		Індивідуальна робота: 4 год. (III курс)
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни є забезпечення відповідних сучасним вимогам знань студентів про загальні закономірності виникнення і розвиток надзвичайних ситуацій, їх характеристики та особливості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувані необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста уміння і навички для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та захисту людей і навколишнього середовища і, зокрема:

- формування системи теоретичних знань щодо організації ЦЗ об'єкту господарювання (ОГ);
- вивчення правил використання засобів індивідуального захисту і свідомого, грамотного поведіння та дій при виникненні надзвичайних ситуацій (НС);
- виховання почуття гуманного відношення до людини, яка потрапила в біду.

2.2. Завдання дисципліни.

В результаті вивчення дисциплін студенти повинні:

а) знати:

- завдання та організаційну структуру ЄДС НС, ЦЗ, в т.ч. ОГ;
- характеристику осередків ураження при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру;
- функціональне призначення невоєнізованих формувань ОГ, їх організаційний склад, оснащення;
- порядок дій формувань і населення у період запобігання і реагування на НС техногенного, природного та воєнного характеру;
- будову, можливості, порядок підготовки і використання індивідуальних засобів протирадіаційного та протихімічного захисту;
- призначення і порядок використання засобів медичного захисту;
- порядок і прийоми надання само- та взаємодопомоги в умовах надзвичайних ситуацій;
- основи організації проведення рятувальних і інших невідкладних робіт (РіНР) в умовах надзвичайних ситуацій;
- планування заходів ЦО по запобіганню та усуненню НС на ОГ;
- організацію навчання населення з ЦО;
- основи стійкості ОГ в НС;
- способи і засоби захисту населення від вражаючих факторів НС;
- методика прогнозування можливої радіаційної, хімічної, біологічної обстановки, яка може виникнути внаслідок стихійного лиха та аварії.

б) вміти:

- чітко і впевнено діяти в умовах надзвичайних ситуацій техногенного, природного і воєнного характеру на робочому місці, в побуті, вдома і у складі об'єктових формувань;
- користуватися засобами індивідуального протирадіаційного та протихімічного захисту;
- користуватися індивідуальними засобами медичного захисту;
- користуватись приладами для вимірювання рівня радіації, ступеня радіоактивного забруднення і дози радіації;
- проводити санітарну обробку людей, дезактивацію та дезинфекцію території, майна та особистих речей;
- готувати до використання об'єкти колективного захисту та захищені пункти управління;
- використовувати засоби попередження та гасіння пожеж;
- надавати само-і взаємодопомогу в умовах надзвичайних ситуацій на робочому місці, в

побуті, вдома;

- оцінювати радіаційну і хімічну обстановку, яка може виникнути внаслідок надзвичайних ситуацій;

- виконувати правила особистої безпеки в умовах надзвичайних ситуацій у процесі дій на робочому місці, в побуті, вдома і в процесі виконання завдань розвідки, пошуково-рятувальних та інших невідкладних робіт;

2.3. Завдання лекційних занять.

Завданням проведення лекцій є висвітлення теоретичних питань, спрямованих на формування та вироблення у студентів ідеології поведінки щоденного безпечного контактування з навколишнім світом та вивчення наслідків впливу на людину надзвичайних ситуацій.

2.4. Завдання практичних занять.

Завданням проведення практичних занять:

- викладання студентам, у відповідності з програмою та робочим планом, принципів організації та організаційно-штатної структури ІДО України та ОГ, класифікації НС та впливу на людину їх наслідків;

- визначення принципів, способів та засобів захисту людей у повсякденних умовах та в умовах надзвичайних ситуацій;

- формування у студентів цілісного уявлення щодо теоретичної частини дисципліни " Безпека життєдіяльності та охорона праці "

3. Програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці»

Змістовий модуль 1 .

Тема 1. “Правові, нормативно-технічні, організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності”.

Основні поняття та визначення у безпеці життєдіяльності. Правові основи безпеки життєдіяльності. Концепція допустимого ризику. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.

Література:1,3,5,6,14,18,20,37

Тема2. Здоровий спосіб життя: визначення, значення, засади формування

Розгляд поняття «здоровий спосіб життя» у співвідношенні тріади: ЗДОРОВ'Я = ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ + КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я. Розгляд здоров'я не лише як ресурсу, а як мети життя. Основні засади здорового способу життя, його значення для стабільного розвитку суспільства. Особливості формування здоров'я молоді в Україні перехідного періоду.

Література: 3,14,16,25,28,31,34,35,39

Тема 3: Виробничий, побутовий і дорожньо - транспортний травматизм”

Поняття про травму і травматизм. Ускладнення травм. Відкриті ушкодження, допомога. Закриті ушкодження, допомога. Переломи, види, допомога. Травматичний токсикоз, клініка, допомога. Дорожньо-транспортний травматизм (ДТТ) , основні причини ДТТ, заходи щодо зменшення важкості травм при ДТТ. Найбільш типові ушкодження при ДТП, порядок надання першої допомоги при:

а) черепно-мозкових травмах;

- б) травмах грудної клітки і органів грудної порожнини;
- в) травмах органів серцевої порожнини;
- г) травмах кісток і органів тазу;
- д) переломах хребта.

Аварії на інших видах транспорту, їх особливості.

Література: 3,5,6,11,13,19,20,32,37,41

Тема 4: “Середовище життєдіяльності людини небезпечні та шкідливі чинники середовища існування людини ”

Середовище проживання людини: Поняття про навколишнє середовище (атмосфера, гідросфера, літосфера). Екологічні проблеми біосфери. Основні визначення здоров'я і вплив на нього навколишнього середовища. Особливості формування здоров'я молоді в Україні перехідного періоду. Поняття про фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні чинники середовища існування людини та їх вплив.

Література: 1,3,5,6,10,13,15,17,18,19,20,22,23,24,29

Тема 5: “Електробезпека. Пожежна безпека ”

Загальна та місцева дія електричного струму на організм людини . Електробезпека приміщень. Основні методи захисту електроустаткування. Електробезпека у побуті Надання допомоги при ураженні струмом та ударі блискавки. Фізико-хімічні основи горіння та пожежонебезпечність речовин. Пожежі, причини виникнення та шляхи розповсюдження. Оцінка пожежної небезпеки виробництв та вогнестійкість конструкцій. Протипожежні вимоги до улаштування устаткування і технологічних процесів, обладнання виробничих приміщень, електроустаткування, систем опалення і вентиляції. Пожежонебезпека опалювальних систем.

Правила користування побутовим газовим обладнанням.

Протипожежний зв'язок і сигналізація, види та принципи дії.

Методи гасіння пожеж та основні вогнегасні речовини.

Зобов'язання власників та працівників щодо забезпечення пожежої безпеки.

Література: 1,3,10,15,17,19,20,22,23,24,41

Змістовий модуль 2

Тема 6. ЦЗ в сучасних умовах. Єдина державна система ЦЗ.

Основні положення міжнародного права з питань захисту людей.

Закон і Положення, кодекс ЦЗ України, їх роль, місце і завдання в структурі заходів із забезпечення життєдіяльності населення держави. Система ЦЗ і організація її діяльності. Сили та засоби ЦЗ.

Організація ЦЗ на об'єктах господарювання (ОГ). Функціональні обов'язки керівного і командно-начальницького складу (К: і КНС). Невоєнізовані формування вузів, їх обов'язки, структура, плани приведення в готовність.

Ступені готовності ЦЗ "Особливий" період. План дій при готовності "Підвищена", "Воєнна загроза", "Повна".

Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, її організаційна структура, сили і засоби, режими функціонування . Основні заходи що реалізуються ЄДС ЦЗ у режимах функціонування. Основні заходи ЄДС ЦЗ в умовах особливого періоду. Постійно діючі комісії з питань ТЕБ та надзвичайних ситуацій. ЦЗ зарубіжних країн.

Література: 1,8,18,19,32,33,

Тема 7. НС мирного часу, їх вплив на життєдіяльність населення.

Класифікація НС мирного часу, їх коротка характеристика. Характер впливу факторів

ураження на людину й навколишнє середовище. НС природного та техногенного характеру в Україні. Основні заходи, що реалізуються в режимах повсякденної та підвищеної готовності, надзвичайної ситуації й надзвичайного стану. Планування заходів ЦЗ на ОГ у випадку загрози та виникнення НС і надзвичайного стану.

Література:8,14,18,22,29,38

Тема 8. НС воєнного часу (особливого періоду) їх вплив на життєдіяльність населення. Оцінка обстановки у НС.

Надзвичайні ситуації воєнного часу. Характеристика осередків ядерного, хімічного і бактеріологічного зараження. Нові види зброї масового ураження. Вплив вражаючих факторів сучасних засобів ураження на людей і ОГ.

Основні поняття щодо оцінки радіаційної, хімічної, інженерної, пожежної обстановки. Методика оцінки хімічної обстановки при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах.

Оцінка радіаційної обстановки при аваріях на радіаційно небезпечних об'єктах та при застосуванні сучасних засобів ураження. Методика розв'язання типових задач.

Література:8,12,15,20,32,33,41

Тема 9. Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Зміст теми. Основні принципи і способи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення НС мирного і воєнного часу. Інженерні заходи захисту населення. Радіаційний і хімічний захист населення в НС: організація дозиметричного та хімічного контролю, режими радіаційного захисту, забезпечення засобами індивідуального захисту. Організація евакуаційних заходів у мирний і воєнний час. Планування евакуаційних заходів ТНЕУ. Медичний біологічний, екологічний психологічний захист. Оповіщення населення про загрозу НС.

Табельні та підручні засоби захисту органів дихання (протигази фільтруючі, промислові та ізолюючі, респіратори, ватно-марлеві пов'язки) і шкіри (Л-1, ЗЗК, ЗФО-58), особливості будови і використання. Медичні засоби захисту (АІ-2, ІПП-8, ІПП-1), правила користування ними.

Коллективні засоби захисту. Пристосування підвалів та інших заглиблених приміщень під ПРУ, їх оснащення.

Література:8,13,24,32,33,36

Тема 10. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів ЦЗ. Планування заходів ЦЗ та підготовка населення з ЦЗ.

Порядок фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків НС. Державний матеріальний, технічний резерви. Порядок використання коштів резервного фонду бюджету. Напрями та умови використання коштів з резервного фонду бюджету.

Зміст теми. Цілі, завдання, форми й методи навчання, Особливості занять з керівним і командно-начальницьким складом, особовим складом невоєнізованих формувань, рештою населення. ТСЗ, КОТ, КШН. Складання плану-конспекту для проведення занять з ЦО.

Основні документи планування заходів ЦО на ОГ їх структура і терміни виконання.

Література:3,5,7,8,11,12,15

4. Структура навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці»
III курс

№ п/п	Назви теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1.					
1.	“Правові, нормативно-технічні, організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності.	2	2	3	-
2.	Здоровий спосіб життя: визначення, значення, засади формування	2	-	3	-
3	Виробничий, побутовий і дорожньо - транспортний травматизм”	4	6	3	2
4	Середовище життєдіяльності людини небезпечні та шкідливі чинники середовища існування людини	8	8	3	-
5	Електробезпека. Пожежна безпека	4	4	3	-
Змістовий модуль 2					
6	ЦЗ в сучасних умовах. Єдина державна система ЦЗ.	2	-	3	-
7	НС мирного часу, їх вплив на життєдіяльність населення.	2	-	2	-
8	НС воєнного часу (особливого періоду) їх вплив на життєдіяльність населення. Оцінка обстановки у НС.	2	4	2	2
9	Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій.	2	4	2	-
10.	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів ЦЗ. Планування заходів ЦЗ та підготовка населення з ЦЗ.	2	2	2	-
Разом		30	30	26	4

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин
1.	Здоровий спосіб життя: визначення, значення, засади формування	2
2.	Виробничий, побутовий і дорожньо - транспортний травматизм”	6
3.	Середовище життєдіяльності людини небезпечні та шкідливі чинники середовища існування людини	8
4.	Електробезпека. Пожежна безпека	4
5.	НС воєнного часу (особливого періоду) їх вплив на життєдіяльність населення. Оцінка обстановки у НС.	4
6.	Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій.	4
7.	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів ЦЗ. Планування заходів ЦЗ та підготовка населення з ЦЗ.	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		III курс
1.	“Правові, нормативно-технічні, організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності.	3
2.	Здоровий спосіб життя: визначення, значення, засади формування.	3
3.	Виробничий, побутовий і дорожньо - транспортний травматизм”	3
4.	Середовище життєдіяльності людини небезпечні та шкідливі чинники середовища існування людини	3
5.	Електробезпека. Пожежна безпека	3
6.	ЦЗ в сучасних умовах. Єдина державна система ЦЗ.	3
7.	НС мирного часу, їх вплив на життєдіяльність населення.	2
8.	НС воєнного часу (особливого періоду) їх вплив на життєдіяльність населення. Оцінка обстановки у НС.	2
9.	Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій.	2
10.	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів ЦЗ. Планування заходів ЦЗ та підготовка населення з ЦЗ.	2
	Разом	26

7. Індивідуальні завдання.

Навчально-дослідницька діяльність є важливим напрямком самостійної роботи студентів. Студенти отримують завдання, пов'язані з тематикою вивчення дисципліни, з життям області, району, підприємства, закладу або розробляють свої теми, погоджуючи їх з викладачем. Складні теми можуть виконувати декілька студентів. Процес дослідження включає вивчення документів, матеріалів місцевої преси.

Індивідуальне завдання з дисципліни "Безпека життєдіяльності та охорона праці" виконується самостійно кожним студентом на основі підготовлених різних варіантів ситуаційних завдань та тематики навчально-дослідницької роботи.

Варіанти тем навчально-дослідницької роботи

1. Біосфера, визначення, складові. Екологічні проблеми атмосфери, гідросфери та літосфери, їх вплив на здоров'я людини.
2. Небезпечні та шкідливі психофізіологічні фактори зовнішнього середовища, види, вплив на здоров'я людини. Стреси, причини виникнення, профілактика. Конфлікти, причини виникнення, види, наслідки.
3. Генетично модифіковані організми та харчові добавки: сучасний стан проблеми, вплив на організм людини.
4. Інтернет-аддикція: користь і шкода для людини.
5. Клінічна смерть, ознаки. Надання допомоги при зупинці дихання і серцевої діяльності. Методика штучного дихання та непрямого масажу серця.
6. Шкідливі фактори при роботі з комп'ютерно-дисплейною технікою, їх вплив на організм користувача. Профілактика уражень.
7. Вплив алкоголю на життєдіяльність людей. Гостре отруєння алкоголем, ознаки, надання допомоги. Хронічний алкоголізм, ознаки, стадії, небезпека алкоголізму для окремої людини та суспільства, шляхи вирішення проблеми.
8. Наркоманії, розповсюдження, класифікація наркотичних речовин, механізм дії окремих груп наркотичних препаратів. Вплив наркоманій та токсикоманій на здоров'я людини. Ознаки нарко- та токсикозалежності, шляхи вирішення проблеми.
9. Туберкульоз, шляхи поширення, ознаки, догляд за хворими, профілактика.
10. ВІЛ – інфекція. Причини поширення, ознаки, стадії розвитку, ускладнення, профілактика.
11. Сказ, причини виникнення, ознаки, надання допомоги, профілактика.
12. Мобільні телефони і здоров'я людини.
13. Вплив іонізуючих та електромагнітних випромінювань на організм людини Профілактика радіаційних уражень. Радіозахисне харчування
14. Хвороба кошкої подряпини, причини виникнення, ознаки, надання допомоги, профілактика.
15. Біоетика та біобезпека. Поняття про біотероризм - сучасний стан проблеми біотероризму.
16. Сифіліс, причини поширення, ознаки, стадії, перебіг, профілактика.
17. Гонорея та трихомоніаз: причини поширення, ознаки, перебіг, ускладнення і профілактика.
18. Синдром хронічної втоми, причини виникнення, ознаки, профілактика розвитку.
19. Кліщовий енцефаліт, причини виникнення, ознаки, надання допомоги, профілактика.
20. Харчові добавки, класифікація, вплив на організм. Глутамат натрію, як поширена харчова добавка – користь і шкода для людини.
21. Кухонна сіль і здоров'я людини.
22. Клімат планети, його зміни натепер, його вплив на здоров'я людини.
23. Вода – незвичайне диво, значення властивостей води для здоров'я людини.
24. Вітаміни і здоров'я людини.
25. Хвороби тварин і птахів – загроза людству.
26. Холестерин – друг чи ворог людини?
27. Безпека життєдіяльності , як важлива наука сьогодення.
28. Мікроелементи: значення для організму людини.

29. Кава, кофеїн та здоров'я людини.

30. Чорнобиль: наслідки аварії на ЧАЕС для екології та людства планети.

Варіанти ситуаційних задач

1. В результаті ДТП постраждалий скаржиться на інтенсивний біль у поперековому відділі хребта. Зі слів постраждалого, він перестав «відчувати свої ноги». Активні рухи в ногах відсутні. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

2. Який ризик загинути на окремому виробництві у Тернопільській області, якщо кількість працюючих – 4000 чол., а за 5 років загинуло 5 чол.? Порівняйте обчислений рівень ризику з прийнятним у світовій практиці.

3. У гаражі знайдено чоловіка, який лежить без свідомості біля автомобіля з працюючим двигуном. Двері у гараж закриті. Шкіра бліда, на ній – яскраво-червоні плями. Дихання відсутнє. Пульс і АТ не визначаються, зіниці широкі. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

4. На дитячому майданчику виявлено людину без свідомості, шкіра синюшного кольору, є сліди блювотних мас, дихання самостійне, хрипле, з рота відчувається запах алкоголю. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

5. Після падіння зі сходів потерпілий відмічає різкий біль у правій половині грудної клітини, який посилюється при диханні. При диханні потерпілий відзначає хрускіт у місці удару. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

6. На пляжі з води витягли потерпілого. Свідомість відсутня, шкіра синього кольору, пульс та дихання відсутні. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

7. На пляжі з води витягли потерпілого. Свідомість відсутня, шкіра білого кольору, пульс та дихання відсутні. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу, надайте рекомендації щодо подальших дій.

8. У пацієнта після статевих зносин з малознайомою жінкою на 4-й день виникли різь при сечовипусканні, почастіше сечовипускання, підвищилася температура тіла. Вкажіть характер ураження, надайте рекомендації щодо подальших дій.

9. Обчисліть ризик утоплення (в розрахунку на рік), якщо в середньому за рік на морі купається 50000 осіб, а за останні 4 роки потонули 8 осіб. Порівняйте обчислений рівень ризику потонути на морі з прийнятним на сьогоднішній день ризиком у світовій практиці.

10. В результаті ДТП постраждалий скаржиться на біль у лівому стегні, загальмованість, слабкість. У нижній третині стегна - рана, з якої виглядає уламок кістки. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

11. В результаті ДТП у постраждалого спостерігається виражена загальмованість, хоча на питання відповідає вірно. Спостерігається блідість шкірних покривів, шкіра вкрита холодним потом, дихання часте, поверхневе. Пульс – 110 ударів за хвилину, ритмічний. Артеріальний тиск – 95 і 55 мм.рт.ст. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

12. Після аварії на виробництві знайдено постраждалого, нога якого притисну плитою протягом двох годин. Постраждалий у свідомості, однак скаржиться на відсутність чутливості у травмованій нозі. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

13. В результаті ДТП у постраждалого спостерігається відсутність свідомості, пульс ниткоподібний, артеріальний тиск не визначається, шкіра бліда, вкрита холодним, липким потом, дихання рідке, за типом «заковтування» повітря. Зіниці широкі, на світло не реагують. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

14. При тривалому стоянні в автобусі дівчина раптово відчула головокружіння, виражену загальну слабкість, втратила свідомість. Пульс визначається, дихання самостійне. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу.

15. Під час сніданку потерпілий вилив собі на руку склянку гарячого чаю. Відчуває біль. При огляді шкіри руки визначається різке почервоніння шкіри. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу.

16. Визначте ризик загинути в пожежі в Україні, якщо протягом 2012 року сталося 2500 пожеж, у яких загинуло 2450 чол. Порівняйте обчислений ризик з прийнятним на сьогоднішній день у світовій практиці. (Чисельність населення України – 46450000 чол.).

17. Після тривалого перебування на холоді в тісному взутті потерпілий скаржиться на відчуття оніміння пальців лівої стопи. При огляді: пальці набрякли, шкіра на пальцях лівої стопи білого кольору, холодна на дотик, шкірна чутливість знижена. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу.

18. Після тривалого перебування на холоді в легкій одежі потерпілий без свідомості. В контакт не вступає. Шкіра бліда, холодна, пульс – 60 ударів за 1 хвилину. Артеріальний тиск – 65 і 45 мм. рт.ст. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу.

19. Під час сніданку потерпілий вилив собі на руку склянку гарячого чаю. Відчуває біль. При огляді шкіри руки визначається різке почервоніння шкіри і міхур, наповнений білуватою, мутною рідиною. Визначте ступінь опіку, надайте першу допомогу.

20. На дитячому майданчику виявлено чоловіка, який веде себе агресивно, і з його слів, намагається захищатися від «павуків», «драконів», «чортів», які нібито оточили його і нападають на нього. Шкіра обличчя синюшного кольору, на одязі - сліди блювотних мас, дихання самостійне, хрипле, з рота відчувається запах алкоголю. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

21. Після травми потерпілий відзначає різкий головний біль. Зі слів супроводжуючих, на короткий час втратив свідомість, що з ним сталося – не пам'ятає. В ділянці потилиці – підшкірний крововилив. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу.

22. В результаті ДТП постраждалий скаржиться на біль у лівому стегні, загальмованість, слабкість. У нижній третині стегна – кровотока рана (кров яскраво-червоного кольору, характер кровотечі - пульсуючий струмінь), з якої виглядає уламок кістки. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

23. В результаті ДТП постраждалий скаржиться на біль у лівому передпліччі, загальмованість, слабкість. У нижній третині плеча - рана, з якої пульсуючим струменем витікає кров яскраво-червоного кольору. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

24. В результаті удару тупим предметом у праву половину живота у постраждалого спостерігається виражена блідість шкірних покривів, шкіра вкрита холодним потом. Він скаржиться на тупий біль в ділянці розміщення печінки (у правому підребер'ї), головокружіння, слабкість. Пульс – 110 ударів за хвилину, ритмічний. Артеріальний тиск – 85 і 50 мм.рт.ст. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

25. В результаті бійки на вулиці постраждалий скаржиться на біль у лівому плечовому суглобі. Лівий плечовий суглоб деформований, рухи у край болючі. Шкіра над суглобом не ушкоджена. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

26. Визначте ризик загинути в ДТП на дорогах України, якщо протягом 2011 року загинуло 3560 чол. Порівняйте обчислений ризик з прийнятним на сьогоднішній день у світовій практиці. (Чисельність населення України – 46450000 чол.).

27. У пацієнта після статевих зносин з малознайомою жінкою на 4-му тижні збільшилися лімфатичні вузли в ділянці паху, на статевих органах утворилася неволюча виразка зі щільним дном. Вкажіть характер ураження та рекомендації щодо подальших дій.

28. Потерпілий отримав поранення гострим предметом в ділянці середньої третини правого передпліччя. З рани витікає кров темно-вишневого кольору, струмінь крові без пульсуючий, неінтенсивний. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

29. Після падіння зі східців потерпілий відзначає різкий біль у правій гомілці. При огляді – в середній третині гомілки відмічається припухлість, підшкірний крововилив, при незначних рухах – болючість і хрускіт. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

30. Через 3 години після прийому м'ясного салату, який приготували три дні тому і зберігали без холодильника, потерпілий скаржиться на біль у животі, блювання, пронос, високу температуру тіла, слабкість. Вкажіть характер ураження, надайте першу допомогу та рекомендації щодо подальших дій.

8. Методи навчання.

- Словесні (пояснення, лекції, інструктаж)
- Наочні (ілюстрація, плакат, схеми, мультимедійні файли)
- Практичні (самостійна робота на занятті та поза аудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань, тренінги)

9. Методи контролю.

В процесі вивчення дисципліни Безпека життєдіяльності та охорона праці використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне тестування та опитування;
- рубіжна атестація;
- директорська контрольна робота;
- оцінювання виконання КПІЗ Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) визначається як середньозважена величина, в залежності від кожної складової залікового кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Разом
(Рубіжна атестація)	(Директорська контрольна робота)	(оцінка за КПІЗ)	
25%	50%	25%	100%

10. Методичне забезпечення.

Перелік методичних вказівок.

№ п/п.	Найменування
1.	Лукашук-Федик С.В., Русенко Я.Г., Сагайдак Л.М. Долікарська допомога потерпілому в екстримальних станах. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Цивільний захист та безпека життєдіяльності людини», для студентів всіх спеціальностей та спеціалізацій денної та заочно-дистанційної форм навчання. Тернопіль: «Економічна думка», 2015. С. 32.
2.	Лукашук-Федик С.В. «Індивідуальні засоби захисту від зброї масового ураження» - Навчально-методичні матеріали для самостійної підготовки студентів до практичних занять з дисципліни: «Безпека життєдіяльності та охорона праці». – Тернопіль. – 2019, 43с.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Акішин І.П., Грушко С.Й. Основи безпеки життєдіяльності: Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2002. – С. 99-117.
2. Баб'юк О.В. із співавт. Безпека харчування: сучасні проблеми // Посібник-довідник. Чернівці: Книги-XXI. – 2005. – С. 23-60.
3. Безпека життєдіяльності: соціально-економічний аспект / За ред. С.В.Лукашук-Федик. – Тернопіль: Горлиця, 2008. – С. 139-144.
4. Бунін К.В. Інфекційні хвороби. Підручник – К.: Вища школа. – 1974. – С. 130-137.
5. Гайченко В.А., Коваль В.М. Основи безпеки життєдіяльності людини: Навчальний посібник. – Київ: МАУП, 2002. – С. 94-176.
6. Гнатюк О.С. Ризик – як оцінка небезпеки // Навч.-метод. матеріали для самостійної роботи студентів . Тернопіль: ТДЕУ. – 2006. – 27 с.
7. Гогіташвілі Г.Г. із співавт. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами // Навч.пос. К.: «Знання», 2007. – С.16-52.
8. Губський А.І. Цивільна оборона. – К.: Міністерство освіти, 1996. – С. 19-23.
9. Дубініна А.А. з співавт. Токсинчі речовини у харчових продуктах та методи їх визначення // Підручник. К.: «Професіонал». – 2007. – С. 21-29.
10. Жидецький В.Ц. із співавт. Практикум з охорони праці // Навч.пос. Львів: «Афіша», 2000. – С. 161-334.
11. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності: економіко-правовий аспект // Навч.пос. К.: «Атіка». – 2005. – С. 30-81.
12. Коваль В.І., Скороходов В.А. Управління охороною праці в промисловості // Навч.пос. К.: «Професіонал», 2005. – 448 с.
13. Лукашук-Федик С.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. – Тернопіль, Економічна думка, 2015р. -266с.
14. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: соціально-психологічні аспекти алкоголізму і наркоманії. Навчальний посібник. – Київ: Либідь, 2006. – С. 205-239.
15. Мартиненко В.П. Стратегія життєздатності підприємств промисловості: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – С. 282-303.
16. Машек Ю.О. Усунення залежності від азартних ігор. Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – С. 11-42.

17. Москальова В.М. Основи охорони праці // Підручник. К.: «Професіонал» 2005. – 662 с.
18. Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності (психофізіологічні аспекти) // Навч. пос.-практичні заняття. Львів: Афіша. 2000. – 239 с.
19. Пістун І.П., Кіт Ю.В., Березовецький А.П. Практикум з безпеки життєдіяльності: Навчальний посібник / За заг. ред. канд. техн. наук І.П. Пістуна. – 2-е вид., стереотип. – Суми: Видавництво «Університетська книга», 2004. – С. 54-109.
20. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 111-132.
21. Русинка І.І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами. Навчальний посібник / І.І.Русинка. – Київ: Професіонал, 2007. – С. 284-330.
22. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності // Навч. пос. К.: Кондор. – 2003. – С. 85-90.
23. Чирва Ю.О., Баб'як О.С. Безпека життєдіяльності // Навч. посібник. – К.: Атіка. – 2001. – 303 с.
24. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 134-171.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

25. Авраменко В.Г., Коряк М.В., Міхоношин С.О. Біоритми, спорт, фізична культура. Навчальний посібник. – Тернопіль. 2000. – С. 197-201.
26. Андрейчин М., Копча В. Біотероризм: медична протидія // Монографія. Тернопіль: Укрмедкнига. – 2005. – 300 с.
27. Брук Д.В. із співав. Сучасні підходи до профілактики йододефіцитних захворювань у населення України // Матеріали для тренінгів та модераторів із проведення семінарів. Дитячий фонд ООН, Центр сучасних інформаційних технологій та візуальних мистецтв, Київ-Харків. 2004. – 136 с.
28. Грушко В.С. Основи здорового способу життя. Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 1999. - С. 36-181.
29. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності // Навч. пос. К.: «Каравелла». – Львів: «Новий світ-2000». – 2001. – С. 194-196.
30. Корольчук М.С. та співавтори. Психологія сімейних взаємин. Навчальний посібник. – Київ: Ніка-Центр, 2010. – С. 128-138.
31. Кравець В.П. Історія гендерної педагогіки. Навчальний посібник. – Тернопіль: Джура, 2005. – С. 382-390.
32. Лукашук-Федик С.В., Русенко Я.Г., Сагайдак Л.М. Долікарська допомога потерпілому в екстремальних станах. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Цивільний захист та безпека життєдіяльності людини», для студентів всіх спеціальностей та спеціалізацій денної та заочно-дистанційної форм навчання. Тернопіль: «Економічна думка», 2015. 32с.
33. Лукашук-Федик С.В., Русенко Я.Г. «Індивідуальні засоби захисту від зброї масового ураження» - Навчально-методичні матеріали з дисципліни: «Безпека життєдіяльності», для студентів денної та заочної форми навчання всіх напрямків та спеціалізацій. – Тернопіль. – Економічна думка, 2014 – 43с. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: соціально-психологічні аспекти алкоголізму і наркоманії. Навчальний посібник. – Київ: Либідь, 2006. – С. 205-239.
34. Лукашук-Федик С.В. Репродуктивна культура особистості. Навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 2004 -189 с.
35. Оржеховська В.М. Духовність і здоров'я. Навчально-методичний посібник. – Київ. 2004. – С. 26-72.

36. Осіпова Т.В. та співав. Виховна робота зі студентською молоддю. Навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2006. – С. 134-140.
37. Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності (психофізіологічні аспекти) // Навч.пос.-практичні заняття. Львів: Афіша. 2000. – 239 с.
38. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності // Навч.пос. К.: Кондор. – 2003. – С. 85-90.
39. Федорченко Т.Є., Тарасова Т.В. Кроки до здоров'я (профілактика вживання неповнолітніми наркотичних речовин). Навчально-методичний посібник. / Видання друге, доповнене / - Тернопіль: ТзОВ «Тернограф». – 2005. – С. 23-25.
40. Фіялковський В. Дар народжувати / Перекл. з польськ. І.Коломієць. – Львів: Свічадо, 1999. – С. 27-31.
41. Ярошевська В.М. Безпека життєдіяльності // Навч.пос. К.: «Професіонал». – 2004. – С. 14-18.

12. Критерії оцінювання знань студентів.

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C(добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E(достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю потворного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

FX означає: «незадовільно» — необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного складання;

F означає: «незадовільно» — необхідна значна подальша робота.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є зваженою сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності:

- поточне та підсумкове тестування рівня засвоєності теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль);
- оцінка (бали) за виконання наукових досліджень;
- оцінка за ІНДЗ;
- оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, наукові публікації тощо.

Питома вага оцінки кожного з видів навчальної роботи студента у підсумковій (загальній) оцінці визначається згідно з їх вагомістю у теоретичній та практичній підготовці фахівця, структурою та змістом навчальної дисципліни.

Підсумкова оцінка виставляється після повного завершення вивчення навчальної дисципліни, як це передбачено навчальним планом.

Для визначення якості засвоєння навчального матеріалу передбачається використання:

- **попереднього** контролю (як передумови для успішного планування і керівництва навчальним процесом);
- **поточного** контролю (виявлення ступеня сприйняття навчального матеріалу);
- **рубіжного** контролю (тематичний та модульний);
- **підсумкового** контролю у вигляді ПМК.

При рубіжному та підсумковому контролях рівня засвоєння знань навчального матеріалу використовуються тести.

Оцінка **"відмінно"** (рівень **"А"**) виставляється студенту, який:

- ◆ має достатньо концептуалізовану ціннісну свідомість, що спирається на сформований світогляд та широку гуманітарну ерудицію;
- ◆ вільно оперує основними культурологічними, етичними, естетичними поняттями і категоріями, розуміє їхній зміст та життєво-соціокультурні основи;
- ◆ має критичне й водночас конструктивне мислення;
- ◆ компетентно розуміється на історичних закономірностях і світоглядних альтернативах тлумачення етичної та естетичної проблематики;
- ◆ вміє адекватно оцінювати моральне значення явищ суспільного життя, а також здатен коректно осмислювати сучасні естетичні концепції та явища художнього життя;
- ◆ усвідомлює й може пояснити контекст взаємодії своєї спеціальності з культурологією, етикою та естетикою.

На оцінку **"добре"** (рівень **"В"** та **"С"**) заслуговує студент, що:

- ◆ має розвинуті духовно-творчі інтереси
- ◆ в основному знає літературу з курсу;
- ◆ може пояснити зміст основних категорій та понять етики й естетики;
- ◆ орієнтується в історії етичної й естетичної думки та в проблемах сучасного мистецького життя.

Оцінка **"задовільно"** (рівень **"D"** та **"E"**) виставляється студенту, який:

- ◆ має нечіткі уявлення про смисл моральних та естетичних цінностей
- ◆ поверхово оволодів поняттями та категоріями етики й естетики
- ◆ слабо знає літературу з курсу;

Оцінка **"незадовільно"** (рівень **"F"** та **"FX"**) ставиться, якщо студент:

- ◆ не виявив знань програмного матеріалу;
- ◆ не розуміє суті питань, які вивчаються в курсі
- ◆ демонструє необізнаність з елементарними засадами духовної культури та її ціннісними основами

Курс вважається складеним результативно в разі здобуття оцінки **"відмінно"**, **"добре"** або **"задовільно"**.